

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ   **ΘΣΕ**   **κατά της ΕΛΛΑΔΟΣ**

(Προσφυγή υπ' αριθ. 62503/00)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

11 Δεκεμβρίου 2003

*Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική
υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως προϋποθέσεις.*

Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς τη μορφή.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ, 11-12-03

[υπογραφή]

/ S. NIELSEN /

Αναπληρωτής Γραμματέας του Τμήματος

Στην υπόθεση   **ΘΣΕ**   **κατά της Ελλάδος,**

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα),
συγκροτηθέν από τμήμα απαρτιζόμενο από τους δικαστές:

P. LORENZEN, *Πρόεδρο,*

K. Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

G. BONELLO,

F. TULKENS,

N. VAJÍĆ,

E. STEINER,

Κ. ΗΑΙΙΥΕΥ,

και από τον S. NIELSEN, *Αναπληρωτή Γραμματέα του Τμήματος.*

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο στις 26 Σεπτεμβρίου 2002 και 20 Νοεμβρίου 2003.

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω τελευταία ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της (υπ' αριθ. 62503/00) προσφυγής, την οποία κατέθεσε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας ο Έλληνα υπήκοος ~~ΘΣΕ~~ («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 24 Μαρτίου 2000 δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων, ο οποίος έτυχε του ευεργετήματος πενίας, εκπροσωπείται ενώπιον του Δικαστηρίου από τον Δικηγόρο Θηβών Ι. Κτιστάκη. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους του πληρεξουσίου της, Σ. Σπυρόπουλο, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Μ. Πατίδα, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Ο προσφεύγων ισχυριζόταν ειδικότερα ότι η άρνηση της διοικήσεως να συμμορφωθεί προς απόφαση του διοικητικού εφετείου το οποίο του επιδίκασε ορισμένα ποσά, έθιγε τα δικαιώματά του, τα οποία εγγυώνται τα άρθρα 6 § 1 της Συμβάσεως και 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1.

4. Της προσφυγής επελήφθη το δεύτερο τμήμα του Δικαστηρίου (άρθρο 52 § 1 του Κανονισμού). Στο πλαίσιο αυτού, το τμήμα στο οποίο ανετέθη η εξέταση της υποθέσεως (άρθρο 27 § 1 της Συμβάσεως) συγκροτήθηκε συμφώνως προς το άρθρο 26 § 1 του Κανονισμού.

5. Την 1^η Νοεμβρίου 2001, το Δικαστήριο μετέβαλε τη σύνθεση των τμημάτων του (άρθρο 25 § 1 του Κανονισμού). Της παρούσης προσφυγής επελήφθη το πρώτο τμήμα, όπως ανασυγκροτήθηκε (άρθρο 52 § 1).

6. Με την από 26 Σεπτεμβρίου 2002 απόφαση, το τμήμα έκανε την προσφυγή εν μέρει δεκτή.

7. Τόσο ο προσφεύγων όσο και η Κυβέρνηση κατέθεσαν εγγράφως παρατηρήσεις επί της ουσίας της υποθέσεως (άρθρο 59 § 1 του Κανονισμού).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

8. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1942 και διαμένει στην Αθήνα.

9. Ο προσφεύγων είναι πολιτικός μηχανικός και εργολάβος δημοσίων έργων. Η παρούσα υπόθεση αφορά διαδικασία εγερθείσα από τον προσφεύγοντα προκειμένου να του καταβληθεί το υπόλοιπο για τις εργασίες τις οποίες πραγματοποίησε στο πλαίσιο αναθέσεως έργου του Δημοσίου.

10. Στις 16 Νοεμβρίου 1993, το Τριμελές Διοικητικό Εφετείο Τριπόλεως έκανε δεκτά τα αιτήματά του και όρισε τα ποσά τα οποία θα έπρεπε να καταβληθούν στον προσφεύγοντα από το ταμείο της Νομαρχίας Αρκαδίας (απόφαση υπ' αριθ. 175/1993).

11. Στις 15 Μαρτίου 1994, η Νομαρχία Αρκαδίας κατέθεσε αίτηση αναιρέσεως.

12. Την 1^η Μαρτίου 1999, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την προσφυγή λόγω εκπροθέσμου καταθέσεως (απόφαση υπ' αριθ. 612/1999). Η απόφαση 175/1993 κατέστη τότε οριστική. Εντούτοις, παρά τις ενέργειες του προσφεύγοντος, η διοίκηση δεν προέβη στην πληρωμή των οφειλομένων ποσών.

13. Στις 5 Ιουνίου 1999, ο προσφεύγων προσέφυγε εκ νέου το Διοικητικό Εφετείο Τριπόλεως, το οποίο, στις 14 Ιουνίου 2001, καταδίκασε τη Νομαρχία Αρκαδίας όπως του καταβάλει 62 898 935 Δραχμές, ως και τον

φόρο προστιθέμενης αξίας για το χρονικό διάστημα από 5 Ιουνίου 1999 μέχρι της καταβολής (απόφαση υπ' αριθ. 277/2001).

14. Στις 30 Ιανουαρίου 2002, η Νομαρχία Αρκαδίας κατέθεσε αίτηση αναιρέσεως. Ήδη, η αίτησή της εκκρεμεί ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

15. Εν τω μεταξύ, στις 21 Ιανουαρίου 2002, ο προσφεύγων ήγειρε τη διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως κατά της Νομαρχίας Αρκαδίας. Πράγματι, ο προσφεύγων επωφελήθηκε μιας πρόσφατης μεταρρυθμίσεως του εσωτερικού δικαίου, δυνάμει της οποίας είναι εφεξής δυνατόν να εγείρεται η διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως κατά του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου. Προέβη έτσι στη δέσμευση των τραπεζικών καταθέσεων της Νομαρχίας, συνολικού ύψους 108 510 702 Δραχμών (318 447 ευρώ). Το ποσό αυτό κατεβλήθη στο όνομα του προσφεύγοντος στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, στις 6 Μαρτίου 2002.

16. Στις 7 Μαρτίου 2002, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον του Πρωτοδικείου Τριπόλεως αίτηση, με την οποία ζητούσε να του καταβληθεί το ποσό αυτό.

17. Στις 27 Ιουνίου 2002, το δικαστήριο απέρριψε την αίτηση επειδή οι πιστωτές του προσφεύγοντος (το Δημόσιο και μια Τράπεζα) είχαν ήδη κατάσχει το καταβληθέν στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ποσό προκειμένου να εισπράξουν τις απαιτήσεις τους σε βάρος του προσφεύγοντος (απόφαση υπ' αριθ. 329/2002).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

Ι. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΩΝ ΕΝΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

A. Περί της ιδιότητας του «θύματος» του προσφεύγοντος

18. Η Κυβέρνηση δηλώνει καταρχάς ότι, λαμβανομένης υπόψη της καταβολής του επιδίκου ποσού στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και της κατασχέσεώς του για την είσπραξη των υφισταμένων απαιτήσεων σε βάρος του προσφεύγοντος, ο τελευταίος δεν δύναται να διατείνεται ότι είναι θύμα παραβιάσεως ούτε του δικαιώματός του σε δίκαια δίκη ούτε του δικαιώματός του στον σεβασμό της περιουσίας του. Πράγματι, η Κυβέρνηση θεωρεί ότι ο προσφεύγων εισέπραξε πράγματι το εν λόγω ποσό, αφού τούτο χρησιμοποιήθηκε για να πληρώσει τις υποχρεώσεις του.

19. Ο προσφεύγων αντικρούει τον ισχυρισμό αυτόν και δηλώνει ότι δύναται πάντα να διατείνεται ότι είναι θύμα παραβιάσεως των δικαιωμάτων του, τα οποία εγγυάται η Σύμβαση, και ότι εάν η Νομαρχία Αρκαδίας τον είχε πληρώσει εμπροθέσμως, δεν θα είχε οφειλές. Εν πάση περιπτώσει, αμφισβητεί το ύψος των οφειλών του και δηλώνει ότι η κατάσχεση του καταβληθέντος στο όνομά του στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ποσού ήταν παράνομη.

20. Κατά το άρθρο 34 της Συμβάσεως, «το Δικαστήριο δύναται να επιληφθεί αιτήσεως υποβαλλομένης υπό παντός φυσικού προσώπου (...), το οποίο διατείνεται ότι είναι θύμα παραβιάσεως παρ' ενός των υψηλών συμβαλλομένων μερών των δικαιωμάτων τα οποία αναγνωρίζονται στη Σύμβαση ή στα Πρωτόκολλα αυτής (...)».

21. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι κατ' αρχήν αρμόδιες να επανορθώσουν καταγγελλόμενη παραβίαση της Συμβάσεως, είναι οι εθνικές αρχές. Επ' αυτού, το ερώτημα εάν ο προσφεύγων δύναται να διατείνεται ότι είναι θύμα της καταγγελλόμενης παραβιάσεως, τίθεται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας ως προς τη Σύμβαση (βλ. *Μαλαμά κατά της Ελλάδος* (déc.), n° 43622/98, 25.11.1999).

22. Το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι «απόφαση ή μέτρο ευνοϊκό προς τον προσφεύγοντα δεν αρκεί θεωρητικώς για να του αφαιρεθεί η ιδιότητα του

«θύματος» ει μη μόνον εάν οι εθνικές αρχές έχουν αναγνωρίσει, σαφέστατα και ουσιαστικώς, και εν συνεχεία επανορθώσει την παραβίαση της Συμβάσεως» (*Amuur κατά της Γαλλίας*, απόφαση από 25 Ιουνίου 1996, *Recueil des arrêts et décisions* 1996-III, σελ. 846, § 36, *Dalban κατά της Ρουμανίας* [GC], n° 28114/95, § 44, CEDH 1999-VI).

23. Όσον αφορά την παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο συμμερίζεται την άποψη της Κυβερνήσεως ότι η πληρωμή των οφειλών του προσφεύγοντος, δια της κατασχέσεως του ποσού το οποίο κατεβλήθη στο όνομά του στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, ισοδυναμεί με καταβολή στον τελευταίο του ποσού το οποίο επιδίκασε με την απόφαση 175/1993 το Διοικητικό Εφετείο Τριπόλεως. Εντούτοις, αυτή η καθυστερημένη καταβολή δεν δύναται να επανορθώσει την παράλειψη των εθνικών αρχών να συμμορφωθούν επί μακρό χρονικό διάστημα στην εν λόγω απόφαση και δεν παρέχει επαρκή επανόρθωση.

24. Εν όψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων δύναται πάντα να διατείνεται ότι είναι θύμα παραβιάσεως των δικαιωμάτων του, τα οποία εγγυάται η Σύμβαση. Ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατόν να γίνει δεκτή η σχετική ένσταση της Κυβερνήσεως.

B. Περὶ του προώρου χαρακτήρα της προσφυγής

25. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει στη συνέχεια, στις από 3 Ιανουαρίου 2003 συμπληρωματικές παρατηρήσεις της, ότι η προσφυγή είναι πρόωρη διότι η εσωτερική διαδικασία δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμα. Παρατηρεί σχετικώς ότι το Διοικητικό Εφετείο Τριπόλεως εξέδωσε δεύτερη απόφαση, με την οποία βεβαιώνεται η απαίτηση του προσφεύγοντος σε βάρος της Νομαρχίας Αρκαδίας, αλλά δηλώνει ότι η απόφαση αυτή δεν είναι οριστική αφού ήδη εκκρεμεί ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας αίτηση αναιρέσεως κατατεθείσα από τη Νομαρχία Αρκαδίας. Η Κυβέρνηση επικαλείται εις επίρρωση των ισχυρισμών της άλλη υπόθεση του

προσφεύγοντος, την οποία το Δικαστήριο απέρριψε ως απαράδεκτη επειδή οι αποφάσεις επί των οποίων ο ενδιαφερόμενος στήριζε τις αξιώσεις του, δεν ήταν οριστικές (*Καραχάλιος κατά της Ελλάδος* (déc.), n° 62499/00, 26 Σεπτεμβρίου 2002).

26. Ο προσφεύγων απαντά ότι η ένσταση αυτή υποβάλλεται εκπροθέσμως, αφού η Κυβέρνηση θα είχε δυνηθεί να τη διατυπώσει ήδη κατά το στάδιο της εξετάσεως του παραδεκτού της προσφυγής. Σε κάθε περίπτωση, δηλώνει ότι η απόφαση 612/1999 του Συμβουλίου της Επικρατείας έχει ισχύ δεδικασμένου και επέλυσε οριστικώς τη διαφορά μεταξύ αυτού και της Νομαρχίας Αρκαδίας.

27. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι κατά το άρθρο 55 του Κανονισμού του, «εάν το εναγόμενο συμβαλλόμενο μέρος προτίθεται να εγείρει ένσταση απαραδέκτου, οφείλει να το πράξει, εφόσον η φύση της ενστάσεως και οι περιστάσεις το επιτρέπουν, στις έγγραφες ή προφορικές παρατηρήσεις περί του παραδεκτού της προσφυγής (...)». Όμως, όπως προκύπτει από τη δικογραφία, η προϋπόθεση αυτή δεν πληρείται εν προκειμένω. Υπάρχει επομένως εκπρόθεσμο. Κατόπιν τούτου, πρέπει η ένσταση αυτή να απορριφθεί.

II. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

28. Ο προσφεύγων παραπονείται ότι αρνούμενες οι αρμόδιες αρχές να συμμορφωθούν προς την απόφαση 175/1993 του Διοικητικού Εφετείου Τριπόλεως, αγνόησαν το δικαίωμά του σε πραγματική δικαστική προστασία όσον αφορά τις αμφισβητήσεις επί των δικαιωμάτων του αστικής φύσεως. Επικαλείται το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει σχετικώς τα εξής:

«Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσή του δικαστεί δικαίως (...), από (...) δικαστήριο (...) το οποίο θα αποφασίσει (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

29. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το δικαίωμα προσβάσεως σε δικαστήριο, το οποίο εγγυάται το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, θα καθίστατο κενό περιεχομένου εάν η εσωτερική έννομη τάξη ενός συμβαλλομένου Κράτους επέτρεπε να παραμείνει μία οριστική και αναγκαστική δικαστική απόφαση αναποτελεσματική σε βάρος διαδίκου. Η εκτέλεση αποφάσεως οιαδήποτε δικαστηρίου, πρέπει να θεωρείται αναπόσπαστο μέρος της «δίκης» υπό την έννοια του άρθρου 6. Το Δικαστήριο έχει ήδη αναγνωρίσει ότι η πραγματική προστασία του υπαγομένου στη δικαιοδοσία αυτή και η αποκατάσταση της νομιμότητας συνεπάγονται την υποχρέωση για τη διοίκηση να συμμορφώνεται προς σχετική απόφαση δημοσιευόμενη από το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο του Κράτους (βλ., ειδικότερα, *Hornsby κατά της Ελλάδος*, απόφαση από 19 Μαρτίου 1997, *Recueil* 1997-II, σελ. 510-511, § 40 και επόμενες).

30. Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων της δικογραφίας, το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι εθνικές αρχές παρέλειψαν να συμμορφωθούν εντός ευλόγου προθεσμίας προς την απόφαση 175/1993 του Διοικητικού Εφετείου Τριπόλεως, η οποία εξεδόθη στις 16 Νοεμβρίου 1993 και κατέστη εκτελεστή το αργότερο την 1^η Μαρτίου 1999 (παράγραφος 12 ανωτέρω), αποστερώντας έτσι το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως από κάθε πρόσφορο αποτέλεσμα.

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου αυτού.

III. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1

31. Ο προσφεύγων παραπονείται περαιτέρω ότι η άρνηση των αρμοδίων αρχών να συμμορφωθούν προς την απόφαση 175/1993 του Διοικητικού Εφετείου Τριπόλεως, έθιξε το δικαίωμά του στον σεβασμό της περιουσίας του. Επικαλείται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1, το οποίο ορίζει ότι:

«Παν φυσικό ή νομικό πρόσωπο δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθεί της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπόμενους υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους.

Οι προαναφερόμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέσει σε ισχύ νόμους τους οποίους ήθελε κρίνει αναγκαίους προς ρύθμιση της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιο συμφέρον ή προς εξασφάλιση της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.»

32. Συμφώνως προς τη νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1, το οποίο εγγυάται κατ' ουσία το δικαίωμα κυριότητας, εμπεριέχει τρεις διακριτούς κανόνες (βλ., ειδικότερα, *James κ.λ.π. κατά του Ηνωμένου Βασιλείου*, απόφαση από 21 Φεβρουαρίου 1986, série A n° 98-B, σελ.. 29-30, § 37): Ο πρώτος, ο οποίος εκφράζεται στην πρώτη φράση του πρώτου εδαφίου και είναι γενικού χαρακτήρα, αναφέρεται στην αρχή του σεβασμού της ιδιοκτησίας. Ο δεύτερος, ο οποίος διατυπώνεται με τη δεύτερη φράση του αυτού εδαφίου, αφορά την αποστέρηση ιδιοκτησίας και τη βασίζει σε ορισμένες προϋποθέσεις. Όσον αφορά τον τρίτο, ο οποίος διατυπώνεται στο δεύτερο εδάφιο, αναγνωρίζει στα συμβαλλόμενα Κράτη την εξουσία, μεταξύ άλλων, να ρυθμίζουν τη χρήση των αγαθών συμφώνως προς το γενικό συμφέρον. Ο δεύτερος και ο τρίτος, οι οποίοι αναφέρονται σε ειδικά παραδείγματα παραβιάσεων του δικαιώματος κυριότητας, πρέπει να ερμηνεύονται υπό το πρίσμα της αρχής, την οποία θεσπίζει ο πρώτος.

33. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει εν συνεχεία ότι μία «απαίτηση» δύναται να αποτελεί «αγαθό» υπό την έννοια του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1, υπό την προϋπόθεση ότι είναι επαρκώς βεβαιωμένη ώστε να είναι απαιτητή (βλ. *Ελληνικά Διυλιστήρια Stran και Στρατής Ανδρεάδης κατά της Ελλάδος*, απόφαση από 9 Δεκεμβρίου 1994, série A n° 301-B, σελ. 84, § 59).

34. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι εν προκειμένω, το Διοικητικό Εφετείο Τριπόλεως, με την απόφασή του 175/1993 (παράγραφος 10 ανωτέρω), είχε

δεχθεί οφειλή της Νομαρχίας Αρκαδίας προς τον προσφεύγοντα. Η απόφαση αυτή, η οποία κατέστη οριστική συνεπεία της απορρίψεως της αιτήσεως αναιρέσεως (παράγραφος 12 ανωτέρω), παρείχε επομένως στον προσφεύγοντα αδιαμφισβήτητο δικαίωμα στα επιδικασθέντα ποσά.

35. Το Δικαστήριο εκτιμά, συνεπώς, ότι αρνούμενες στον προσφεύγοντα την πληρωμή των οφειλομένων ποσών για μακρό χρονικό διάστημα, οι αρμόδιες αρχές έθιξαν το δικαίωμα στον σεβασμό της περιουσίας του υπό την έννοια της πρώτης φράσεως του πρώτου εδαφίου του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1. Κατά το Δικαστήριο, η ανάμειξη αυτή δεν στηριζόταν σε καμία ισχυρή δικαιολογία. Ήταν επομένως αυθαίρετη και συνεπαγόταν παραβίαση της αρχής της νομιμότητας. Ένα τέτοιο συμπέρασμα το απαλλάσσει από το να διερευνήσει εάν διατηρήθηκε δικαία ισορροπία ανάμεσα στις απαιτήσεις του γενικού συμφέροντος της κοινωνίας και στις επιταγές της προασπίσεως των ατομικών δικαιωμάτων (βλ. *Ιατρίδης κατά της Ελλάδος* [GC], n° 31107/96, § 62, CEDH 1999-II).

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1.

IV. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

36. Το άρθρο 41 της Συμβάσεως ορίζει ότι:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Συμβάσεως ή των Πρωτοκόλλων αυτής, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παραβιάσεως αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εν ανάγκη, στο αδικηθέν μέρος δικαία ικανοποίηση.»

A. Ζημία

37. Ο προσφεύγων ζητά τα ακόλουθα ποσά για την υλική ζημία την

οποία υπέστη λόγω της αρνήσεως της Νομαρχίας Αρκαδίας να του καταβάλει τα ποσά τα οποία επιδικάσθηκαν με την απόφαση 175/1993 του Διοικητικού Εφετείου Τριπόλεως:

- i. 62 898 935 Δραχμές, πλέον ο φόρος προστιθέμενης αξίας για το χρονικό διάστημα από 5 Ιουνίου 1999 μέχρι της καταβολής, που αντιστοιχούν στο ποσό το οποίο επιδικάσθηκε με την απόφαση 277/2001 του Διοικητικού Εφετείου Τριπόλεως,
- ii. 126 472 536 Δραχμές πλέον οι τόκοι, που αντιστοιχούν στα έξοδα τα οποία πραγματοποίησε προς την πιστώτρια τράπεζα,
- iii. 31 362 267 Δραχμές πλέον οι τόκοι, που αντιστοιχούν στα έξοδα τα οποία πραγματοποίησε προς άλλη πιστώτρια τράπεζα,
- iv. 2 898 851 Δραχμές πλέον οι τόκοι, που αντιστοιχούν στους τόκους τους οποίους υποχρεώθηκε να πληρώσει στους εγγυητές του,
- v. 4 886 376 716 Δραχμές πλέον οι τόκοι, που αντιστοιχούν στα διαφυγόντα κέρδη του εν σχέσει προς τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες,
- vi. 150 000 ευρώ, που αντιστοιχούν στη διαφορά ανάμεσα στην αξία της οικίας της συζύγου του, η οποία πωλήθηκε σε πλειστηριασμό στις 18 Ιουνίου 2003, και στην επιτευχθείσα τιμή πωλήσεως.

Ο προσφεύγων ζητά περαιτέρω τη διαγραφή όλων των οφειλών του προς την εφορία.

38. Για ηθική βλάβη, ο προσφεύγων ζητά 2 934 000 ευρώ, πλέον 300 000 ευρώ ως επανόρθωση για την κατάσταση βαθείας λύπης στην οποία περιήλθε λόγω της πωλήσεως στον πλειστηριασμό της οικίας της συζύγου του.

39. Η Κυβέρνηση δηλώνει ότι ουδεμία αποζημίωση οφείλεται στον προσφεύγοντα για το προ της 1^{ης} Μαρτίου 1999 - ημερομηνία κατά την οποία

η απόφαση 175/1993 κατέστη οριστική - χρονικό διάστημα. Δηλώνει ότι οι αξιώσεις του προσφεύγοντος είναι υπερβολικές και ότι ουδεμία αιτιώδης συνάφεια υφίσταται ανάμεσα στις καταγγελλόμενες παραβιάσεις της Συμβάσεως και στην υλική ζημία, την οποία, όπως ισχυρίζεται, υπέστη ο προσφεύγων. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι, εν πάσει περιπτώσει, η απόφαση 175/1993 εκτελέσθηκε δια της πληρωμής των πιστωτών του προσφεύγοντος (βλ. παράγραφο 17 ανωτέρω). Όσον αφορά την ηθική βλάβη, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι και μόνον η διαπίστωση παραβιάσεως θα συνιστούσε επαρκή δίκαια ικανοποίηση.

40. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι έκρινε εν προκειμένω ότι υπήρξε παραβίαση των άρθρων 6 § 1 της Συμβάσεως και 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1 λόγω της παραλείψεως της διοικήσεως να συμμορφωθεί επί μακρόν προς την απόφαση 175/1993 του Διοικητικού Εφετείου και να πληρώσει στον προσφεύγοντα τα ποσά τα οποία η απόφαση αυτή του είχε επιδικάσει. Δέχθηκε περαιτέρω ότι η πληρωμή των πιστωτών του προσφεύγοντος, δια της κατασχέσεως του ποσού το οποίο είχε κατατεθεί στο όνομά του στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, ισοδυναμούσε με καταβολή στον ενδιαφερόμενο των οφειλομένων ποσών (παράγραφος 23 ανωτέρω). Το Δικαστήριο δεν θα ηδύνατο επομένως να προβεί στην αποζημίωση του προσφεύγοντος ως θα το έπραττε εάν ο προσφεύγων δεν είχε εισπράξει τα εν λόγω ποσά. Επίσης, το Δικαστήριο δεν θα ηδύνατο να αποζημιώσει τον προσφεύγοντα βάσει υποθέσεων ως προς το ποια θα ήταν η οικονομική του κατάσταση εάν η Νομαρχία Αρκαδίας δεν είχε καθυστερήσει να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της προς αυτόν (βλ., *mutates mutandis, Μαλαμά κατά της Ελλάδος* (δίκαια ικανοποίηση), n^ο 43622/98, § 11, 18 Απριλίου 2002). Αποφαινόμενο κατά δίκαια κρίση, όπως ορίζει το άρθρο 41 της Συμβάσεως, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα 10 000 ευρώ για υλική ζημία.

41. Το Δικαστήριο εκτιμά εξ άλλου ότι πρέπει ο προσφεύγων να υπέστη ηθική βλάβη – λόγω, κυρίως, της βαθιάς απογοητεύσεως η οποία

προκλήθηκε από το χρονικό διάστημα κατά το οποίο η διοίκηση αρνήθηκε να του πληρώσει τα οφειλόμενα ποσά – την οποία δεν καλύπτουν επαρκώς οι διαπιστώσεις παραβιάσεων. Αποφαινόμενο κατά δίκαια κρίση, όπως ορίζει το άρθρο 41 της Συμβάσεως, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα 10 000 ευρώ για τον λόγο αυτόν.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

42. Ο προσφεύγων ζητά 58 694 ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη, που πραγματοποίησε ενώπιον των εσωτερικών αρχών.

43. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι πρέπει τα έξοδα και η δικαστική δαπάνη να είναι αναγκαία και δικαιολογημένα. Υπογραμμίζει ότι ο προσφεύγων εξασφάλισε μόνος την υποβολή της υποθέσεώς του ενώπιον του Δικαστηρίου μέχρι του σταδίου του παραδεκτού της προσφυγής και ότι, στη συνέχεια, έτυχε του ευεργετήματος πενίας.

44. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, οσάκις διαπιστώνει παραβίαση της Συμβάσεως, δύναται να επιδικάζει σε προσφεύγοντα την πληρωμή όχι μόνον των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης του ενώπιον των οργάνων της Συμβάσεως, αλλά και εκείνων τα οποία πραγματοποίησε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων προς πρόληψη ή επανόρθωση της εν λόγω παραβιάσεων από αυτά (βλ. *Hertel κατά της Ελβετίας*, απόφαση από 25 Αυγούστου 1998, *Recueil* 1998-VI, σελ. 2334, § 63).

45. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων δικαιούται να ζητήσει την επιστροφή των εξόδων των σχετικών προς τις αιτήσεις του ενώπιον των εσωτερικών αρχών. Το Δικαστήριο δεν δύναται ωστόσο να κάνει δεκτές όλες τις αξιώσεις του προσφεύγοντος, αφού, πέραν των άλλων, δεν προσκομίζει παραστατικά ή λογαριασμό αμοιβής σχετικά προς τις ενέργειές του. Αποφαινόμενο κατά δίκαια κρίση, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα 3 000 ευρώ για τα έξοδα τα οποία πραγματοποίησε ενώπιον των διοικητικών αρχών.

46. Όσον αφορά τα σχετικά προς την παρούσα διαδικασία έξοδα και δικαστική δαπάνη, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων, ο οποίος έτυχε του ευεργετήματος πενίας, δεν υποβάλλει ειδικό σχετικό αίτημα. Επομένως, δεν συντρέχει λόγος επιδικάσεως ποσού για τον λόγο αυτόν.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

47. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθεί το ποσοστό των τόκων υπερημερίας βάσει του επιτοκίου διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενο κατά 3%.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Απορρίπτει* τις προκαταρκτικές ενστάσεις της Κυβερνήσεως.
2. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.
3. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1.

4. *Κρίνει* ότι

α) πρέπει το εναγόμενο Κράτος να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών από της ημερομηνίας κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική συμφώνως προς το άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως, τα ακόλουθα ποσά:

- i. 10 000 ευρώ για υλική ζημία,
- ii. 10 000 ευρώ για ηθική βλάβη,
- iii. 3 000 ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη,
- iv. οποιοδήποτε άλλο ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος επί των εν λόγω ποσών,

β) από της εκπνοής της εν λόγω προθεσμίας και μέχρι της καταβολής, τα ποσά αυτά θα προσαυξάνονται με απλό τόκο ίσο προς το ισχύον κατά την περίοδο εκείνη επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξημένο κατά 3%.

5. Απορρίπτει το αίτημα περί δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη Γαλλική, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 11 Δεκεμβρίου 2003 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

[υπογραφή]

/ Søren NIELSEN /

Αναπληρωτής Γραμματέας

[υπογραφή]

/ Peer LORENZEN /

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο υπηρεσιακό έγγραφο στη Γαλλική γλώσσα.

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ

ΜΑΡΙΑ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ